

D i s k u s s i o n e n f r i .*)

Rationaliseringens avigsidor.

Vid första inventeringen av överflödiga lärartjänster förekom ingen dylik i R. skoldistrikt. I distriktet fanns emellertid en hr E., som innehade organisttjänsten men önskade förflyttning till en stad. Vidare fanns i distriktet en hr S., som förestod en folkskola av B 3-typ. Även han närde samma vällovliga önskan. Genom förenade ansträngningar lyckades nu dessa herrar övertyga skolmyndigheterna om fördelen av att inrätta skolskjutsar, så att den mindre folkskolan skulle kunna indragas. Beslutet fattades mot föräldrarnas vilja, helst som inte mindre än 12 nybörjare skulle skrivas in i nämnda mindre folkskola, och dessa nu i stället för att besöka den alldeles intill hemmet liggande skolan måste färdas lång väg med buss lika tidigt som folkskolbar-

*) Artiklar under denna rubrik är inte att betrakta som uttryck för red:s ståndpunkt, utan står helt och hållet för resp. insändare.

nen för att efter skoldagens slut gå och vänta på sina kamrater i folkskolan och resa hem samtidigt med dem. Typen på den mottagande skolan är B 2, så man kan knappast säga, att barnen vunnit något i fråga om undervisningen, helst som skolan genom denna ökning av elever blir relativt väl befolkad.

Hr S. blev emellertid överflödig. Genom överenskommelse ordnade man det så, att hr E., som ju enligt den förträffliga rationaliseringslagen även hade rätt att söka, ensam sökte den med begränsad ansökningsrätt ledigförklarade tjänsten i staden S. Tack vare den till en enda medsökande begränsade konkurrensen erhöi hr E. den sökta tjänsten. Hr S., som är kvar i R., är fortfarande överflödig, ty han har ej organistkompetens.

Låt oss anta, att hr S. har en god vän bland organisterna i detta land. Denne sö-

ker och erhåller den inte alltför lockande organisttjänsten i R. Hr S. är fortfarande överflödig. Den senast anställda har därigenom vägen öppen till varje ledigförklarad tjänst i fyra inspektionsområden. Hr S., som enligt uppgift har relativt goda meriter har endast att bida tiden, tills han finner det lämpligt att söka närbelägna stadsdistrikt, som alltid har någon tjänst ledig. Ett av syftemålen med lagens utformning har nåtts, men har rationaliseringen vunnit genom dessa manipulationer? Eller var detta riksdagens mening vid lagens antagande? Två jämbördigt eller överlägset meriterade e. o. har offrats för att gå ovissa öden till mötes. Enligt mitt förmenande har, trots att man åsidosatt allt vad rättvisa befordringsgrunder heter, varken skolan eller staten vunnit därpå, varken pedagogiskt eller ekonomiskt.

S. Nilsson.

Kommunal skoltidning. Tidskrift för skolstyrelser och skolvård. Nr 5.

A. B. F. Tidning för Arbetarnas bildningsförbund. Nr 9.

Nationell tidning. Nr 39.

Freden. Nr 16.

Röster i radio. Nr 40.

Vår stad. Tidskrift för Stockholms stads tjänstemän. Nr 9.

Läroböcker i räkning.

Matematiken på det lägre skolstadiet var rätt länge "sifferräkning", siffrorna blev det primära, och vad som låg bakom dessa krumelurer förblev nog förborgat för de flesta. Att siffran, den abstrakta symbolen, behövde talbegreppet som grund, blev först ganska sent klart även för läroboksförfattarna i ämnet. Ett eklatant bevis härför är att t. ex. uttrycket "4 delas med 2" kan hänga kvar hos så många undervisare, en uppenbarligen otänkbar sats, om siffror vore okända.

En lärobok som helt står på modern grund i detta fall är den räknelära som dessa rader vill fästa uppmärksamheten på.*) Den har till underrubrik "med bilder" men kunde lika gärna heta "i bilder". Ty vad som genomgår hela framställningen är

*) Emil Dalin och Frida Andersson, Barnens räknelära. Första skolåret. Med teckningar av Ivar Österlund, Bergvalls förlag, Stockholm.

Emil Dalin och David Nissar, Problem för hemräkning. Tredje och fjärde skolåren. Bergvalls förlag, Stockholm.

kravet på bilden som underlag för symbolen. Emil Dalins läroböcker i räkning och geometri är ju kända och uppskattade för konkret klarhet, reda och konsekvens — därom vittnar den stora spridningen — men denna det första skolårets grundläggande framställning ger riktigt nyckeln till förf:s metodik: en klar uppfattning av talbegreppet måste ligga till grund för en verklig kunskap i lägstadiets räknkonst. De talande rubrikerna över de 8 första sidorna: "Ritas och räknas utan siffror", ger klaven till boken. Siffermatematiken smyger sej emellertid öskt in snart nog eller redan på sid. 1. Man har därför möjlighet att efter sid. 9 repetera det genomgångna, nu med siffrorna som en naturlig notering av äppelns, knappars, gubbars, svampars o. s. v. påtagliga antalsförhållanden. Sen följer förstås i sifvertabeller de sedvanliga övningarna, allt interfolierat av bilder för varje nytt steg. Ett gott exempel är 7-bilden med körsbären, som påtagligt inpräntar det mystiska och heliga femte printalets kvalifikationer.

Den första framställningen av mångfaldens begrepp synes för en vuxen förkrossande konkret och begriplig, naturligtvis i bildframställning, och divisionsbegreppet har också en överraskande fyndig bildsida.

Tabellerna till metermättet med de — även för handen gripbara — dm, cm, och cm² har praktisk påtaglighet och logisk klarhet. Idealisk är bilden av litermättet, där en liter i sej mottar tillflödet från tio decilitermätt. Sidan med vägen och viktterna säger också en hel del om talförhållandena på ett lyckligt sätt.

Kontakten med verkligheten uppehålls också intimt i "Prisberäkning" där alldag-

liga småsaker från hemmets och skolans värld får tjäna som underlag för räknandet.

Satsen att intet är för lätt för att inte behöva övning genomgår som en röd tråd hela framställningen. Rikhaltigheten av övningar och exempel är tillfredsställande och väl anpassad efter de olika momentens skiftande krav.

Det omfattande bildmaterialet är utfört av Ivar Österlund. Illustratören har i tusch-lavyr givit utmärkta, trevliga, rediga och tekniskt oklanderliga bilder av en massa föremål ur barnavärlden. Barnen kan lätt teckna efter samtliga bilder — ett gott beröm för konstnären.

Den som ännu inte känner till den nya boken bör skaffa den och sålunda göra en mycket angenäm bekantskap.

Den flitige läroboksförf. Emil Dalin har också, i samarbete med folkskolinspektör David Nissar, utgivit en problemsamling för hemräkning i anslutning till förf:s Barnens räknelära, vilket naturligtvis inte hindrar, att den begagnas fristående.*) Exemplet är trevliga och omväxlande och berör en massa naturliga och vardagliga förhållanden. Varje boksida utgör en grupp av uppgifter, representerande ett visst avsnitt i kursplanen, så att varje sida räcker för två veckor, omkring 12 exempel. För de mera begåvade barnen bör det vara roligt att få ett sådant extra tillskott av räknexempel. Dessa barn önskar ofta utvidgade kurser, och här har de ett gott tillfälle. För läraren ger problemsamlingen goda uppslag till provräkningar, och han kan här ögonblickligen finna passande exempel utan att själv behöva knäpa ihop mer eller mindre sakkunniga provuppgifter.

Seth Jonsson.